THUCYDIDEA.

I.

Sciolorum additamenta apud Thucydidem in libro I.

Thucydides I. 54 et I. 105.

Quo saepius et diligentius libros Thucydideos relego, eo plura et manifestiora interpolationis Codicibus nostris longe longeque antiquioris vestigia et indicia deprehendo. Notabo primum omnium multiplicem huius generis labem in libr. I. cap. 54. ubi Thucydides postquam acerrimam pugnam navalem Corinthios inter et Corcyraeos descripsit, narrat utrosqne sibi illius pugnae victoriam vindicasse. *οἱ μὲν Κορίνθιοι — τροπαῖον ἔϛησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ ἠπείρῳ Συβότοις· οἱ δὲ Κερκυραῖοι — τροπαῖον ἀντέϛησαν ἐν τοῖς ἐν τῇ νήσῳ Συβότοις* [*ὡς νενικηκότες*]. Insiticia sunt duo ultima vocabula: nemo enim nisi *νενικηκὼς* solebat *τροπαῖον ἱϛάναι*. Itaque *οἱ ϛήσαντες τροπαῖον* eo ipso significabant sese *e proelio discessisse superiores*, neque tantum supervacuum est illud *ὡς νενικηκότες* sed etiam insulse et stolide additum.

Non est ovum ovo similius quam huic loco locus alius in hoc ipso libro I. 105: *διεκρίθησαν ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἐνόμισαν αὐτοὶ ἑκάτεροι οὐκ ἔλασσον ἔχειν ἐν τῷ ἔργῳ. καὶ οἱ μὲν Ἀθηναῖοι — τροπαῖον ἔϛησαν· οἱ δὲ Κορίνθιοι — ἀνθίϛασαν τροπαῖον καὶ αὐτοὶ* [*ὡς νικήσαντες*]. Quod in uno Codice est *ὡς δῆθεν νικήσαντες* melius etiam quam vulgata lectio arguit interpolatorem. Praeterea obiter exime vitium e verbis *ἐνόμισαν — οὐκ ἔλασσον ἔχειν*, ubi praesens *ἔχειν* aoristo locum cedere debet. Confusa sunt de more CXЄIN et ЄXЄIN et reddendum est Thucydidi *ἐνόμισαν οὐκ ἔλασσον σχεῖν*.

Pergit Thucydides I. 54. his verbis: γνώμῃ δὲ ἑκάτεροι τοιᾷδε τὴν νίκην προσεποιήσαντο· Κορίνθιοι μὲν κρατήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ μέχρι νυκτὸς ὥστε καὶ ναυάγια πλεῖστα καὶ νεκροὺς προσκομίσασθαι καὶ ἄνδρας ἔχοντες αἰχμαλώτους οὐκ ἐλάσσους χιλίων, ναῦς τε καταδύσαντες περὶ ἑβδομήκοντα, [ἔστησαν τροπαῖον]. Iterum duo ultima verba interpolata sunt. Sunt enim haec ita composita ut ad Κορίνθιοι μέν, et ad id quod statim sequitur Κερκυραῖοι δέ, necesse sit cogitando supplere ex iis quae continuo praecedunt τὴν νίκην προσεποιήσαντο. Praeterea Thucydides postquam dixit γνώμῃ τοιᾷδε referre debuit *argumenta et causas*, quamobrem utrique sese victores arbitrarentur, non (ut in vulgata lectione) narrare quid post pugnam utrique fecissent. Omnia igitur habebunt optime postquam expunctis verbis interpolatis ἔστησαν τροπαῖον inserueris voculam significantem *causas et argumenta* haec esse cur sibi victoriam Corinthii tribuerent, nempe ὡς, ut in hunc modum locus constituatur: Κορίνθιοι μὲν ὡς κρατήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ — ναῦς τε καταδύσαντες περὶ ἑβδομήκοντα, nempe τὴν νίκην προσεποιήσαντο. Nisi ὡς addideris ex Thucydidis persona haec omnia dicentur, quum sit plane perspicuum Corinthiorum haec esse argumenta, quibus penes sese victoriam fuisse ostenderent. His igitur mendo liberatis facilis et expedita est reliquorum emendatio. Sequuntur autem continuo haec: Κερκυραῖοι δὲ τριάκοντα ναῦς μάλιστα διαφθείραντες καὶ ἐπειδὴ Ἀθηναῖοι ἦλθον ἀνελόμενοι τὰ κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ναυάγια καὶ νεκρούς, καὶ ὅτι αὐτοῖς τῇ τε προτεραίᾳ πρύμναν κρουόμενοι ὑπεχώρησαν οἱ Κορίνθιοι ἰδόντες τὰς Ἀττικὰς ναῦς καὶ ἐπειδὴ ἦλθον οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ ἀντέπλεον ἐκ τῶν Συβότων, διὰ ταῦτα τροπαῖον ἔστησαν. οὕτω μὲν ἑκάτεροι νικᾶν ἠξίουν. In his primum omnium manifestam tenemus interpolationem verborum διὰ ταῦτα τροπαῖον ἔστησαν. Si quis ita scribit timere videtur ne quis oblitus sit verborum praecedentium Κορίνθιοι μὲν — ἔστησαν τροπαῖον. Ne sequiorum quidem quisquam tam pueriliter orationem composuerit ut ea verba sic iteraret. Thucydides neque haec neque illa addiderat, sed veterum more ex praecedentibus τὴν νίκην προσεποιήσαντο suspenderat utrumque Κορίνθιοι μέν — Κερκυραῖοι δέ. Habent autem hoc sero nati Graeculi ut in tali compositione fulcra quaedam orationi

supponant, sine quibus tantum verborum ambitum sustinere ipsi non possunt. Non indiget tali tibicine compositio Veterum, quorum *ἀγχίνοια* toto coelo a Graeculorum *νωθείᾳ* et tarditate ingenii distat. Expunctis igitur vocabulis *διὰ ταῦτα τροπαῖον ἔστησαν* et inserta iterum eadem de causa vocula *ὡς* habebimus Thucydidis manum: *Κερκυραῖοι δὲ ὡς τριάκοντα ναῦς μάλιστα διαφθείραντες — καὶ ὅτι αὐτοῖς — οὐκ ἀντέπλεον ἐκ τῶν Συβότων,* nempe *τὴν νίκην προσεποιήσαντο.* Postquam haec semel firmiter constitueris facili negotio reliquam orationis labem indagare et deprensam sarcire et restituere licebit. Ne haec quidem quae modo adscripsimus prorsus sunt sincera et mendo vacua. Considera modo diligenter verba: *καὶ ὅτι αὐτοῖς — οὐκ ἀντέπλεον ἐκ τῶν Συβότων.* Vitium est in *ἀντέπλεον,* certa medicina sanandum. Cogita quid sit *ἀντιπλεῖν* et facile senties illud verbum huic rei nihil convenire. Quid igitur requiritur? Statim ipse colliges ex verbis Thucydideis in capite 52: *ἐπέπλευσαν ἐπὶ τὸν ἐν τοῖς Συβότοις λιμένα — βουλόμενοι εἰδέναι εἰ ναυμαχήσουσιν. οἱ δὲ — ἡσύχαζον ναυμαχίας οὐ διανοούμενοι ἄρχειν.* Viden pro *ἀντέπλεον* rescribendum esse *ἀντεπέπλεον*? Bis scriptum ЄΠ semel a scriba praeteritum est. Recepto igitur *ἀντεπέπλεον* reliqua an sana sint et genuina excutiamus. Num tu putas Thucydidem in tam brevi verborum circuitu bis scribere potuisse: *ἐπειδὴ Ἀθηναῖοι ἦλθον* et *ἐπειδὴ ἦλθον οἱ Ἀθηναῖοι*? Ubi mihi dederis nullo modo id esse ferendum, perpende mecum utro loco ea verba magis idoneam sedem habeant. Nempe in extrema loci parte ubi inter se opponuntur *τῇ τε προτεραίᾳ καὶ ἐπειδὴ ἦλθον οἱ Ἀθηναῖοι.* Prorsus ibi necessaria ea verba sunt. Inspice nunc mihi superiora haec: *ὡς τριάκοντα ναῦς μάλιστα διαφθείραντες καὶ [ἐπειδὴ Ἀθηναῖοι ἦλθον] ἀνελόμενοι τὰ κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ναυάγια καὶ νεκρούς.* Non tantum non necessaria hic sunt sed vehementer minuunt vim argumenti, quo sibi Corcyraei (ex quorum sententia haec dicuntur) victoriae laudem vindicabant. Nempe addita ista *ἐπειδὴ Ἀθηναῖοι ἦλθον* declarant Corcyraeos se non *sua virtute* sed *Atheniensium auxilio τὰ κατὰ σφᾶς ναυάγια καὶ νεκροὺς ἀνελέσθαι.* Nihil erat igitur a Corcyraeorum consilio quo haec enumerabant alienius quam Atheniensium adventum commemorare. Oppositio inest in

verbis ἀνελόμενοι τὰ κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ναυάγια, quae respondent praecedentibus Corinthiorum verbis: ὥςε καὶ ναυάγια πλεῖςα καὶ νεκροὺς προσκομίσασθαι. Nondum omnia exhausimus. Superest enim alienae manus additamentum in verbis: ὅτι αὐτοῖς τῇ προτεραίᾳ πρύμναν κρουόμενοι ὑπεχώρησαν οἱ Κορίνθιοι ἰδόντες τὰς Ἀττικὰς ναῦς. Spuria sunt verba ἰδόντες τὰς Ἀττικὰς ναῦς a sciolo assumta ex cap. 50: οἱ Κορίνθιοι ἐξαπίνης· πρύμναν ἐκρούοντο κατιδόντες εἴκοσι ναῦς Ἀθηναίων προσπλεούσας. Thucydides ipse recte et ordine refert Corinthios *metu Atheniensium* recepisse sese, sed absurdum est Corcyraeos idem commemorare, quum *suae* virtutis et *suae* victoriae argumenta et indicia congerunt. Contendebant *bis* sibi Corinthios cessisse τῇ τε προτεραίᾳ καὶ ἐπειδὴ ἦλθον οἱ Ἀθηναῖοι. Superiore enim die πρύμναν κρουόμενοι αὐτοῖς ὑπεχώρησαν et die post, quum venissent Athenienses, αὐτοῖς οὐκ ἀντεπέπλεον. Vis argumenti est in verbis αὐτοῖς ὑπεχώρησαν, quasi Corinthii Corcyraeorum impetum sustinere non potuissent. Adde nunc ἰδόντες τὰς Ἀττικὰς ναῦς et non tantum omne argumenti pondus elevatur sed ridicule pugnantia secum Corcyraei loquuntur. Deletis autem verbis suppositis ἰδόντες τὰς Ἀττικὰς ναῦς simul sedatae sunt et compositae interpretum controversiae de sqq. ubi alii addunt, alii omittunt οἱ Ἀθηναῖοι et dissentiunt utrum ἐπειδὴ ἦλθον de Atheniensibus an de Corcyraeis sit intelligendum. Perspicuum nunc est verba ἐπειδὴ ἦλθον οἱ Ἀθηναῖοι sanissima esse et nil nisi temporis significationem continere. Itaque totus locus in hunc modum constituendus est: γνώμῃ δὲ ἑκάτεροι τοιᾷδε τὴν νίκην προσεποιήσαντο· Κορίνθιοι μὲν ὡς κρατήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ μέχρι νυκτὸς, ὥςε καὶ ναυάγια πλεῖςα καὶ νεκροὺς προσκομίσασθαι, καὶ ἄνδρας ἔχοντες αἰχμαλώτους οὐκ ἐλάσσους χιλίων ναῦς τε καταδύσαντες περὶ ἑβδομήκοντα, Κερκυραῖοι δὲ ὡς τριάκοντα ναῦς μάλιςα διαφθείραντες καὶ ἀνελόμενοι τὰ κατὰ σφᾶς αὐτοὺς ναυάγια καὶ νεκρούς, καὶ ὅτι αὐτοῖς τῇ τε προτεραίᾳ πρύμναν κρουόμενοι ὑπεχώρησαν οἱ Κορίνθιοι καὶ ἐπειδὴ ἦλθον οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ ἀντεπέπλεον ἐκ τῶν Συβότων· οὕτω μὲν ἑκάτεροι νικᾶν ἠξίουν.

Thucydides I. 50.

Quod vitium supra notavimus in ἀντέπλεον pro ἀντεπέπλεον, idem a plerisque scribis commissum I. 50 homines eruditos in fraudem erroremque impulit. Recepta vulgo est haec scriptura: ἀθροισθέντες ἐπέπλεον τοῖς Κερκυραίοις. οἱ δὲ — μετὰ τῶν Ἀττικῶν νεῶν καὶ αὐτοὶ ἀντέπλεον; et quod in aliis libris est ἀντεπέπλεον consensu repudiatur. Firmatur enim ἀντέπλεον, ut opinantur, scriptura loci cap. 54 ubi ἀντέπλεον sine varietate occupat libros omnes. Abutuntur igitur loco corrupto ad alium locum corrumpendum. Ἀντιπλεῖν omnino non est verbum Graecum et nemo facile excogitabit quae notio in eo verbo inesse possit. Ἀντίπλοια (ut alibi ostendimus) apud Polybium et Strabonem vitiose et absurde legitur pro ἀντιπάθεια, ΑΝΤΙΠΛΟΙΑ pro ΑΝΤΙΠΑΘΙΑ confusis ΑΘ et ΛΟ, ut saepius in εὐπαθεῖν pro εὐπλοεῖν. Video Dindorfium ad Steph. Thes. v. Ἀντιπνέω sine ulla mali suspicione afferentem e Stobaei Floril. 105, 29:

τοῖς εὐπαθοῦσιν ἀντιπνεύσασ' ἡ τύχη.

sed absurde ita scribitur pro εὐπλοοῦσιν. Thucydidea fere sunt quae enumerat Pollux I. 124: ἀρθῆναι τὰ σημεῖα, ἀντανάγεσθαι, ἀντεπιπλεῦσαι, προσεπιπλεῦσαι.

C. G. Cobet.

(*Continuabitur.*)

ASCONIUS PEDIANUS CORRECTUS.

Apud Asconium Pedianum in *Scaurianam* p. 30, 9. editur: *Cato praetor iudicium quia aestate agebatur sine tunica exercuit campestri sub toga cinctus. In forum quoque sic* descenderat *iusque dicebat idque* reppererat *ex vetere consuetudine, secundum quam et Romuli ac Tatii statuae in Capitolio et in Rostris Camilli fuerunt togatae sine tunicis.* Id Cato, ut opinor, non REPPERERAT, si ea consuetudine iam Romulus ac Tatius fuerant usi, quos ille imitabatur, sed REPETIERAT. Praeterea scribe *descendebat* pro *descenderat.*

C. G. Cobet.